

Archeologienota

Deinze, Graaf van Hoornestraat

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota Deinze, Graaf van Hoornestraat. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur
Jolien Vranken

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2024-0597

Plaats en datum
Evergem, 5 juli 2024

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 2687
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Juridisch kader en onderzoekstraject</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Aanleiding</i>	<i>4</i>
1.4	<i>Huidige situatie en geplande werken</i>	<i>5</i>
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	6
2	Bureauonderzoek	7
2.1	<i>Werkwijze en strategie</i>	<i>7</i>
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	7
2.1.2	Onderzoeksvragen	7
2.1.3	Methoden en technieken	7
2.2	<i>Assessment</i>	<i>9</i>
2.2.1	Landschappelijk kader	9
2.2.2	Historisch kader	18
2.2.3	Cartografische bronnen	19
2.2.4	Orthofotografische bronnen	24
2.2.5	Archeologisch kader	25
2.3	<i>Synthese onderzoeksresultaten</i>	<i>32</i>
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	32
2.3.2	Archeologische verwachting	32
2.3.3	Syntheseplan	33
2.4	<i>Besluit</i>	<i>35</i>
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	35
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	35
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode	36
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	37
3	Samenvatting	39
4	Lijsten	40
4.1	<i>Figurenlijst</i>	<i>40</i>
4.2	<i>Plannenlijst</i>	<i>40</i>
4.3	<i>Tabellenlijst</i>	<i>40</i>
5	Bibliografie	41

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Deinze, Graaf van Hoornestraat		
Ligging	Graaf van Hoornestraat 16, deelgemeente Nevele, gemeente Deinze, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Deinze, Afdeling 12 , Sectie F, Percelen 367A5, 367H, 367M4 en 367V4		
Coördinaten	Noordwest:	x: 92112,71	y: 191893,94
	Noordoost:	x: 92337,56	y: 191893,94
	Zuidwest:	x: 92112,71	y: 191718,96
	Zuidoost:	x: 92337,56	y: 191718,96
Oppervlakte plangebied	Ca. 8.550 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	Ca. 8.550 m ²		
Kartering gewestplan	Woongebieden		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2024-0597		
Bureauonderzoek	Projectcode	2024G70	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00020)	
	Betrokken actoren	Jolien Vranken (OE/ERK/Archeoloog/2021/00004)	
	Betrokken derden	N.v.t.	

Dit document betreft een aanpassing van dossier met ID nummer 28694. De plannen die hieronder staan weergegeven geven daarom nog de nummers van dit dossier weer.

2024-0064 - wordt nu 2024-0597

2023K385 - wordt nu 2024G70

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen², tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

² DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 – geografisch

BAAC Vlaanderen Rapport 2687

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw en renovatie gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wegenis, wooneenheden en een groenzone) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Deinze, Graaf van Hoornestraat* bedraagt ca. 8.550 m². Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen

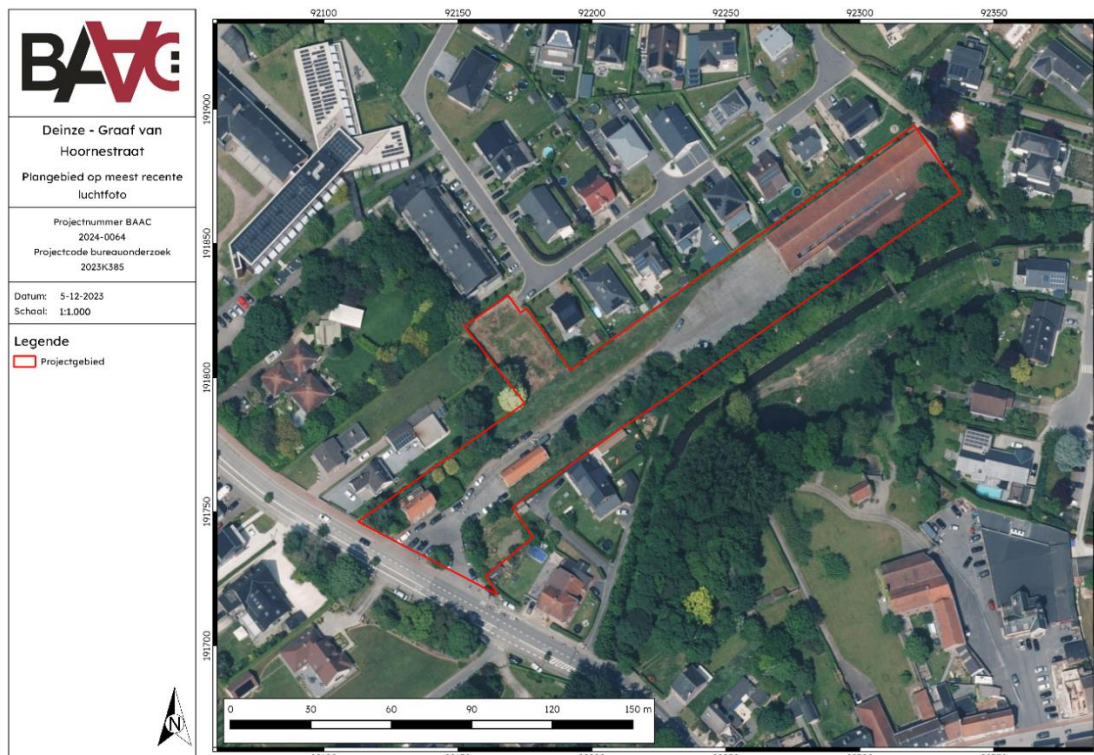
archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving enkele waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal. Binnen het plangebied, aan de straatzijde, bevindt zich een wachterswoning (ID129777)⁴. Deze dateert van 1907 en is een typisch bakstenen breedhuis met dubbelhuisopstand van drie traveeën en twee bouwlagen onder overkragend zadeldak. Daarnaast bevindt zich ten oosten van het plangebied een herenhuis en de cichoreibranderij Buysse-Loveling.

Aangezien het plangebied in 'Woongebieden (0100)' ligt en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen, waarop de vergunning betrekking heeft 8.550 m² bedraagt, er moet worden uitgegaan van een totaalverstoring aangezien het om een verkavelingsdossier gaat, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit verschillende percelen. Het merendeel ervan bevat momenteel bebouwing en verharding. Het wordt in het zuidwesten begrensd door de Graaf van Hoornestraat en in het noordoosten het Stelplaatspad. Langsheen de oostelijke grens stroomt de Poekebeek.

Plan 3: Plangebied op recente orthofoto (digitaal; 1:1; 05.12.2023)

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023a

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/129777>

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. Aangezien het om een verkavelingsaanvraag gaat, wordt uitgegaan van een volledige versterking van het terrein binnen de contour van de verkaveling en is er bijgevolg een impact op het bodemarchief. De interne indeling van de verkaveling heeft geen invloed op deze impactanalyse.

Bij dit residentieel project zal de erfgoedwoning aan de straatzijde in zijn volledigheid behouden worden en wordt er een woonerf gecreëerd. Daarnaast blijft de loods aan de achterzijde ook grotendeels behouden en zal deze omgevormd worden naar tien loftwoningen en een binnenparking. Tot slot wordt er tussen het toekomstige woonerf en de loods een zone onthard om er een groenzone te creëren.

Figuur 1: Toekomstige inplanting⁵

⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten, afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen⁶ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen⁷, tenzij anders vermeld.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart

⁶ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

⁷ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 – geografisch

- Topografische kaart
- Orthofoto
- Digitaal hoogtemodel
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal (afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen⁸). Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende (historische) kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart⁹
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

⁸ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

⁹ CAI 2023

2.2 Assessment

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

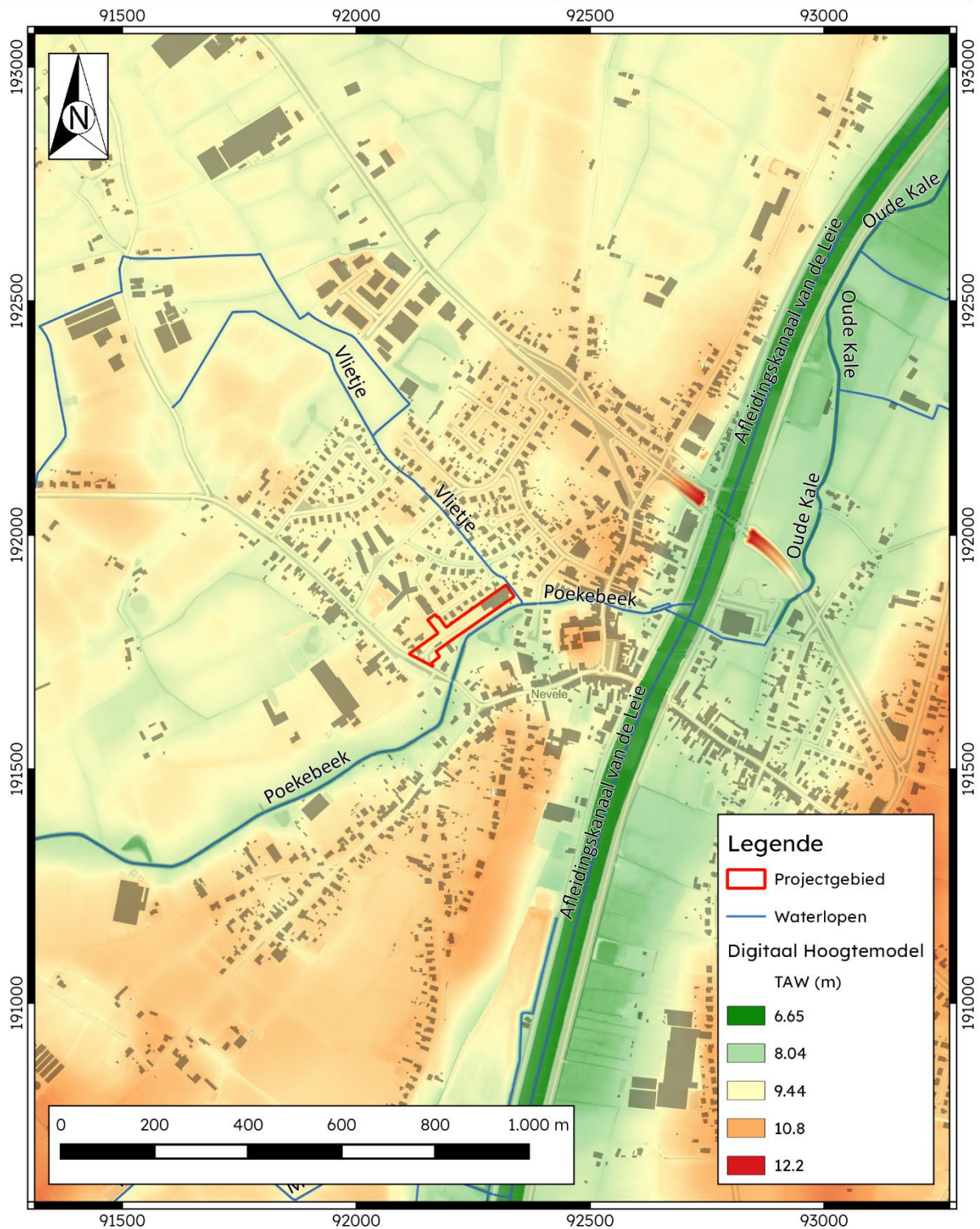
2.2.1 Landschappelijk kader

Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied is gelegen in het centrum van Nevele en wordt voornamelijk omringd door bebouwing. Daarnaast bevindt een deel zich aan de noordelijke oever van de Poekebeek, een beek die Nevele van west naar oost doorsnijdt tot in het afleidingskanaal van de Leie. De waterloop Vlietje stroomt langsheen de noordoostelijke grens. Het plangebied bestaat uit verschillende percelen. Het merendeel ervan bevat momenteel bebouwing en verharding. Het wordt in het zuidwesten begrensd door de Graaf van Hoornestraat en in het noordoosten het Stelplaatspad.

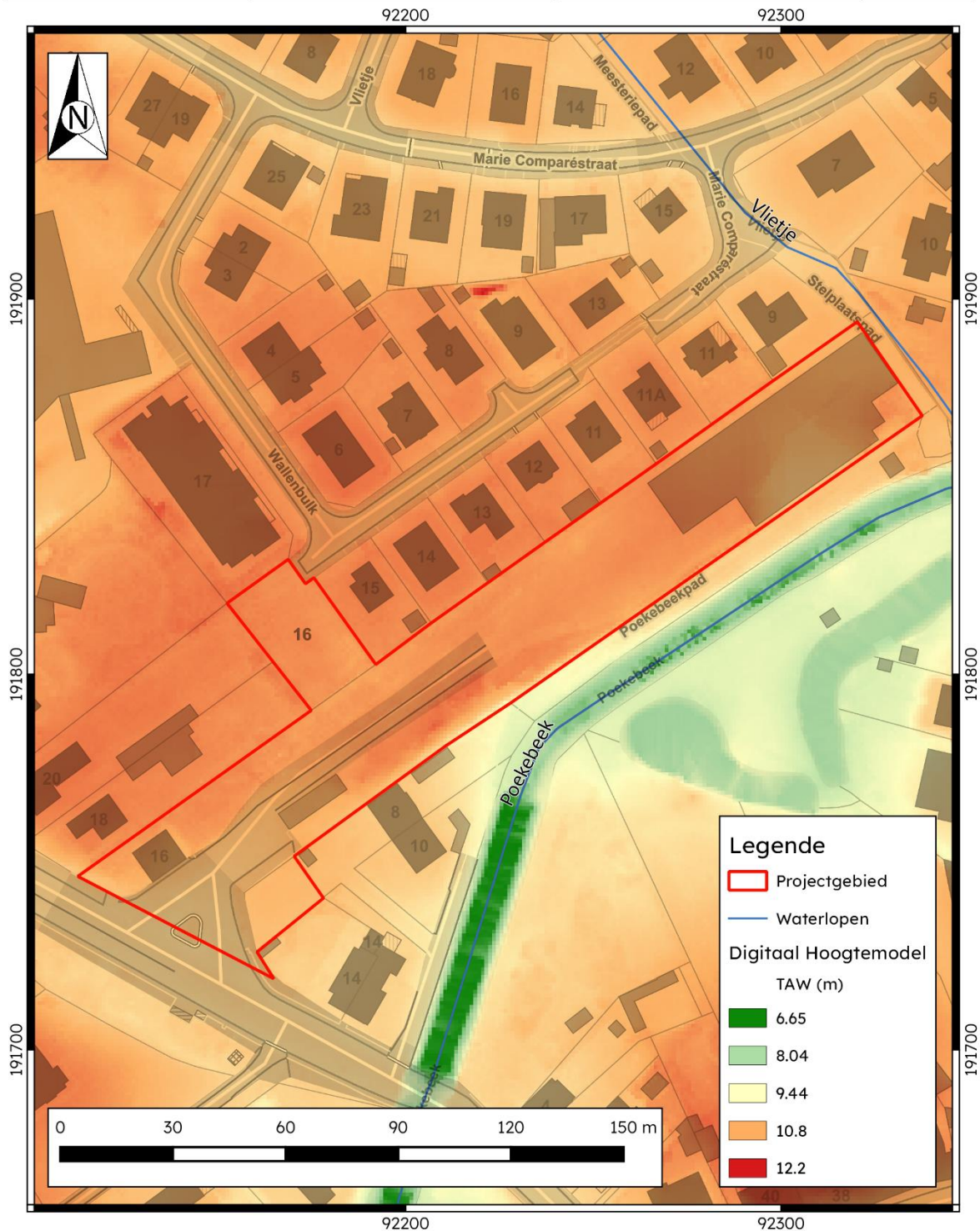
De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen + 5,29 en + 17,6 m TAW. Nevele wordt gekenmerkt door een zacht golvend reliëf met afwisselend iets hogere en drogere ruggen (kouters) met lagere en nattere beekdepressies. De kouters lopen meestal evenwijdig met de alluviale gebieden rond de Oude Kale en Poekebeek. Andere waterlopen in de nabijheid van het plangebied, behalve de reeds vermelde Poekebeek en Vlietje, zijn de Oude Kale (ca. 400 m ten oosten) en het Afleidingskanaal van de Leie (ca. 330 m ten oosten). Het plangebied zelf is relatief vlak met waarden tussen + 10,36 en 11,08 m TAW.

	Deinze - Graaf van Hoornestraat Plangebied op Digitaal Hoogtemodel		Datum: 5-12-2023
	Projectnummer BAAC 2024-0064	Projectcode bureauonderzoek 2023K385	Schaal: 1:10.000

Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 05.12.2023)

	Deinze - Graaf van Hoornestraat Plangebied op Digitaal Hoogtemodel		Datum: 5-12-2023
	Projectnummer BAAC 2024-0064	Projectcode bureauonderzoek 2023K385	Schaal: 1:1.250

Plan 5: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 05.12.2023)

Landschappelijke situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in het westelijk gedeelte van het zuidelijk deel van de Vlaamse Vallei.¹⁰ Vooral haar uitloper in het brede consequent georiënteerde Leiedal ten zuiden van Deinze, waar de hoogte varieert tussen + 7 m in de alluviale vlakte van de Leie, en + 17 m op de hoogste ruggen in de omgeving van Oostrozebeke. Ten westen van de alluviale vlakte van de Leie strekt zich het westelijk ruggencomplex uit dat micromorfologische elementen omvat die overwegend van zuidzuidwest naar noordnoordoost gericht zijn. Nabij het plangebied bevinden zich de lage langgerekte smalle randruggen van Vosselare en van Nevele en de vallei van de Oude Kale.¹¹

Volgens de traditionele landschappen bevindt het plangebied zich in de zandleem- en leemstreek, meer bepaald het plateau van Tielt. Dit is een zacht golvende plateau met sterk verspreide en hoge dichtheid van bewoning en enkele grotere verstedelijkte kernen met onduidelijke structuur.¹²

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Tielt, meer bepaald het Lid van Kortemark en het Lid van Egem. De Formatie van Tielt is een mariene lithostratigrafische eenheid, die over het algemeen onderaan bestaat uit een zeer fijnzandige grove silt, die naar boven toe overgaat in een zeer fijn zand. Het kan worden onderverdeeld in het Lid van Egem en het Lid van Kortemark. Dit Lid van Egem bestaat uit glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand, waarin kleilagen en ook lagen nummulietenkalksteen voorkomen.¹³ Het plangebied zelf bevindt zich in het Lid van Kortemark, bestaande uit een compacte kleiige, fijne silt, met zandige intercalaties.¹⁴

In de nabije omgeving kan ook het Lid van Pittem, behorende tot de Formatie van Gentbrugge, worden waargenomen. Het Lid van Pittem wordt gekenmerkt door een kleihoudend zand tot zandhoudende klei, met plaatselijk zandsteenbanken die soms zeer veel fossielafdrukken bevatten.¹⁵

Quartaire

Op de quartairgeologische kaart 1:50.000 is het plangebied hoofdzakelijk gekarteerd als 'zandig niveofluviaal lithosoom op zandig-, op lemig- en op zandig fluvioperiglaciaal lithosoom (GF2)' met 'kleiig facies op zandig-, op lemig- en op zandig fluvioperiglaciaal lithosoom (kF2)' en 'kleiig facies op een organisch-klastisch complex op een lemig-, op zandig fluvioperiglaciaal lithosoom (kof1)'. De beschrijving van de verschillende lithologische eenheden hieronder gebeurt van boven naar onder, of van jong naar oud.

Het **holoceen kleiig facies (k)** bestaat uit lemige klei tot zware klei die ook zandige passages kan vertonen. Dit facies vertoont geen profielontwikkeling en komt voornamelijk voor als rivier- en beekvalleidalbodemaafzettingen. De sedimentatie bestaat uit overwegend fijn rivier- en beekalluvium, ook colluvium. Sommige meer kleiige lithosomen in het sedimentpakket kunnen overeenkomen met opvullingen van afgesneden meanders.¹⁶

¹⁰ DE MOOR & MOSTAERT 1993

¹¹ DE MOOR et al. 1997, p14

¹² ANTROP et al. 2002, p23

¹³ JACOBS et al. 1993, p28

¹⁴ JACOBS et al. 1993, p30

¹⁵ JACOBS et al. 1993, p27

¹⁶ DE MOOR 1997, p35-36

Het **tardiglaciaal organisch-klastisch complex** (o) is opgebouwd uit klastische sedimenten variërend van klei over leem tot zand. Het complex komt voor in rivierdalen van de Kale, de Oude Kaandel en de Leie.¹⁷

Het **weichseliaan zandig niveo-fluviaal facies** (G) is een overwegend zandig lithotype bestaande uit lemig middelmatig fijn tot fijn zand. De structuur vertoont subhorizontale, soms onduidelijke laminatie. Er komen cryoturbaties en talrijke vorstwiggen voor. Plaatselijk werd aan de basis soms een grindvloertje waargenomen, bestaande uit silexfragmentjes, kwartskorrels, zandsteenfragmentjes, limonietzandsteenstukjes, herwerkte tertiaire vistantjes en nummulieten. Deze zandige afzettingen komen vooral voor op de meer noordelijke ruggen langsheen de Kale en aan de westzijde van de Leie. De dikte kan oplopen tot enkele meters.¹⁸

Het **weichseliaan lemig fluvioperiglaciaal facies** (f) komt vooral voor ten westen van de Leie. Soms vindt men er het lemig complex als één of meerdere lemige tot zandlemig-venige tussenlagen in zandige sedimenten. Het kan onderverdeeld worden in een onderste en bovenste lemige eenheid. De onderste lemige eenheid bestaat uit zware leem die een subhorizontale dik-laminaire stratificatie vertoont, met een alternatie van zandige en lemige laminae. De bovenste lemige eenheid bestaat overwegend uit olijfgrijs tot groengrijs dun-gelamineerd lemig zeer fijn zand tot lichte zandleem, dat kalkhoudend tot zeer kalkrijk is.¹⁹

Het **weichseliaan zandig fluvioperiglaciaal facies** (F) omvat twee afzonderlijke zandige lithosomen die op veel plaatsen gescheiden zijn door het fluvioperiglaciaal lemig complex. Het onderste zandig complex bestaat overwegend uit middelmatig fijn tot middelmatig grof zand dat naar onder toe zelfs nog grover wordt en talrijke grind- en schelpeslementen bevat. Het bovenste zandige complex bestaat uit middelmatig fijn zand, met laminae of lenzen middelmatig zand. Aan de basis komt op vele plaatsen een dunne, maar duidelijke grindvloer voor. De zandige lithosomen die de tussenlaag binnenin het lemig complex vormen zijn hoofdzakelijk opgebouwd uit glauconiethoudend middelmatig zand. Beide zandige eenheden strekken zich uit over de gehele breedte van de dalbodem. Dit facies is hoofdzakelijk gevormd door verwilderde rivieren die onder periglaciaal omstandigheden van de laatste ijstijd actief waren.²⁰

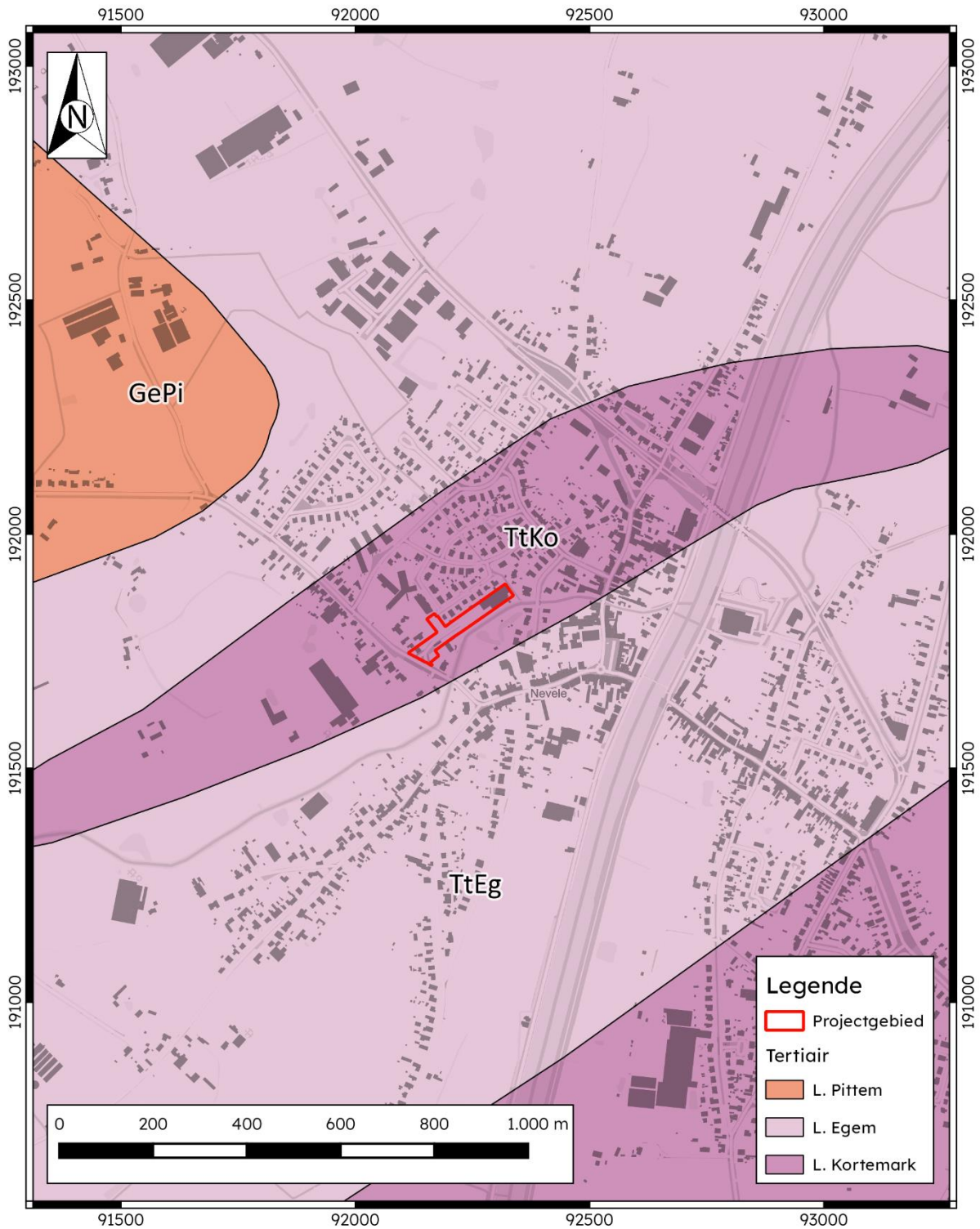
¹⁷ DE MOOR 1997, p38

¹⁸ DE MOOR 1997, p41

¹⁹ DE MOOR 1997, p43

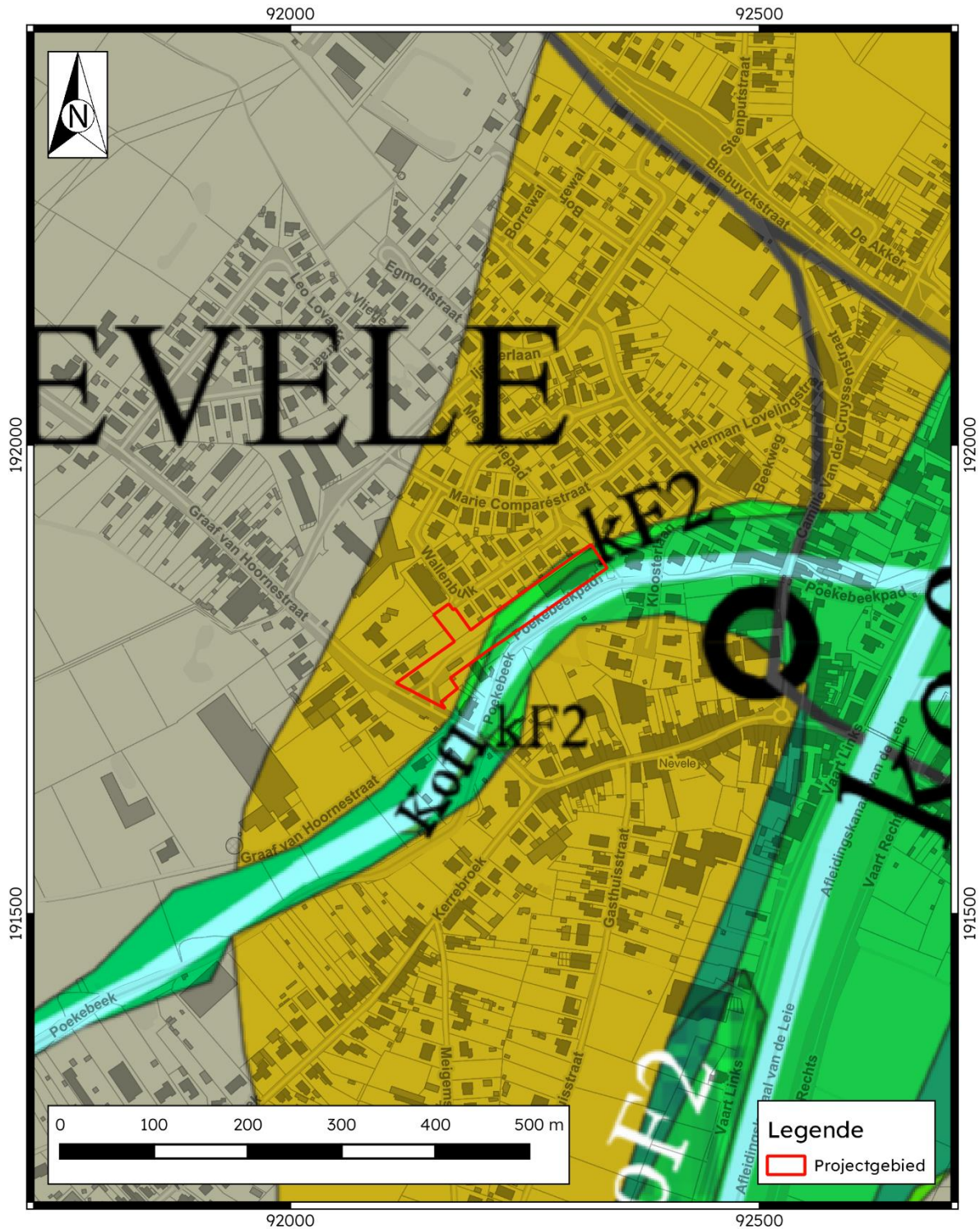
²⁰ DE MOOR 1997, p45-46

	Deinze - Graaf van Hoornestraat Plangebied op de tertiairgeologische kaart		Datum: 5-12-2023
	Projectnummer BAAC 2024-0064	Projectcode bureauonderzoek 2023K385	Schaal: 1:10.000

Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 05.12.2023)

	Deinze - Graaf van Hoornestraat Plangebied op de quartairgeologische kaart		Datum: 5-12-2023
	Projectnummer BAAC 2024-0064	Projectcode bureauonderzoek 2023K385	Schaal: 1:5.000

Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 05.12.2023)

Legende	Profieltype
	kof1 Kleiig facies op organisch-klastisch complex op lemig-, op zandig fluvioperiglaciaal lithosoom
	kF2 Kleiig facies op zandig-, op lemig- en op zandig fluvioperiglaciaal lithosoom
	GF2 Zandig niveofluviaal lithosoom op zandig-, op lemig- en op zandig fluvioperiglaciaal lithosoom
	F2 Zandig-, op lemig- en op zandig fluvioperiglaciaal lithosoom

Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied²¹

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB en wordt deze grotendeels omringd door Pbc en Lfp.

OB: Kunstmatige gronden in bebouwde zone. Dit wil zeggen dat het bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd werd.

Pbc: Droge licht zandleembodem met sterk gevlekte verbrokkelde textuur B horizont. De Ap is 25-30 cm dik, is donker grijsbruin van kleur en matig humeus. Een zwak ontwikkelde kleur B horizont van 30-50 cm dik komt voor onder de Ap. Roestverschijnselen komen voor tussen 90 en 120 cm diepte.

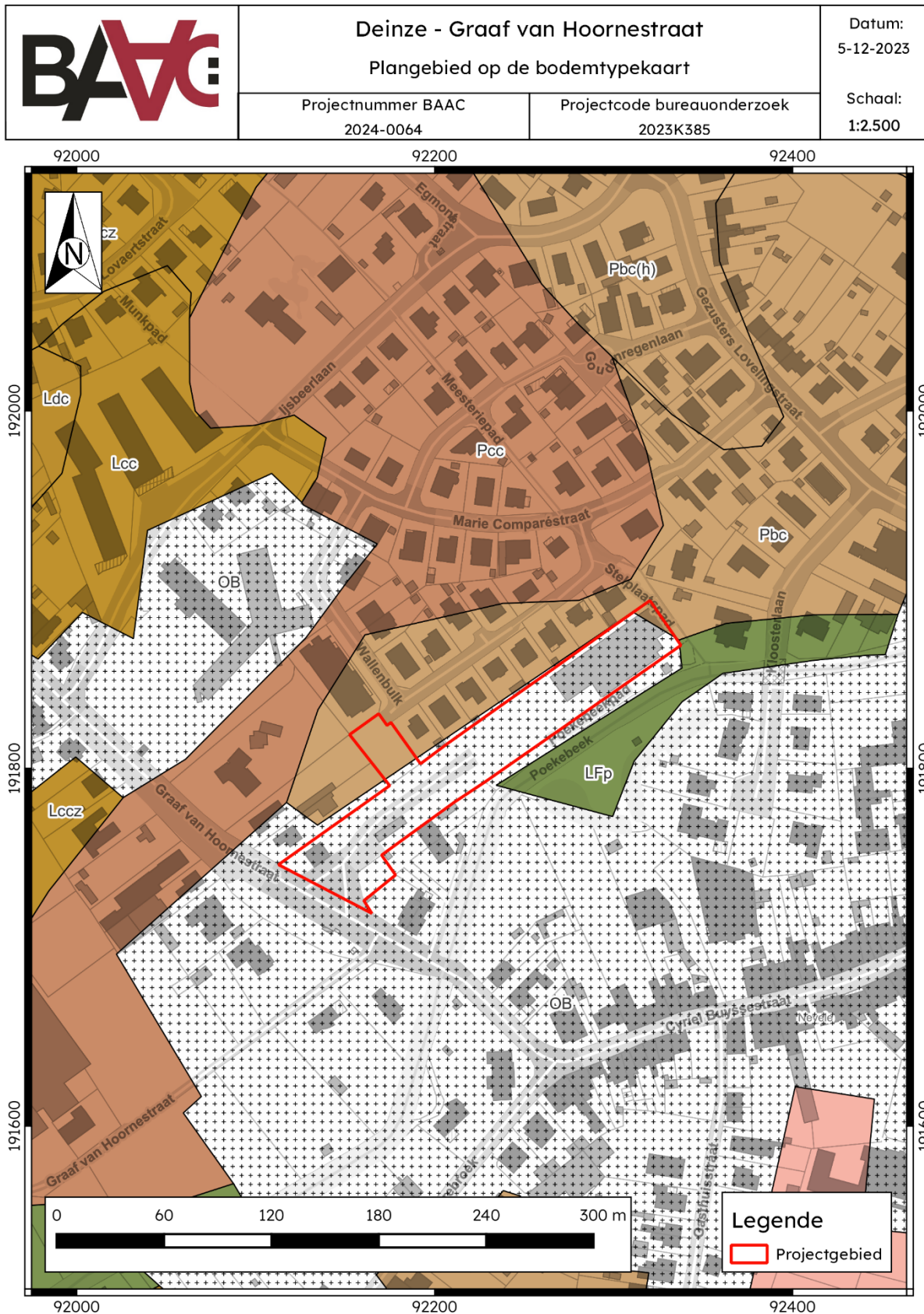
Lfp: Natte tot zeer natte zandleembodem zonder profiel. Deze hydromorfe gronden hebben een reductiehorizont tussen 50-100 cm.

Boringen

Op het terrein werd reeds een (beperkt) booronderzoek uitgevoerd in juli 2023. Hierbij werden drie peilbuizen en negen infiltratietesten uitgevoerd op drie zones binnen het projectgebied. Uit de resultaten bleek dat het gaat om een goed doorlatende bodem waarbij de toplaag hoofdzakelijk bestaat uit zand en leem. De drie boorprofielen tonen aan dat de bovenste laag vermoedelijk antropogeen van aard is (matig kolengruishoudend), waaronder de natuurlijke bodem verschijnt op 30 tot 50 cm onder het maaiveld (zand, sterk siltig, zwak roesthoudend en licht beigebruin). Hieruit kan besloten worden dat het terrein vermoedelijk een beperkte verstoring heeft gekend.²²

²¹ DOV VLAANDEREN 2022

²² Anoniem 2023

2.2.2 Historisch kader

Nevele werd voor het eerst vermeld op het eind van de 9de eeuw als Niviala. Nadien wordt het vermeld als Nivela (1072) en Nevele (midden 13de eeuw). Vermoedelijk is de naam afgeleid van het Keltische 'nevio-ialo', wat 'nieuw land' betekent.²³

Van archeologische vondsten die wijzen op bewoning uit de steen- en metaaltijden, zijn weinig precieze gegevens bekend. In 1987 werd een silexbijl uit de midden steentijd opgegraven. Vanaf de 19de eeuw deed men verschillende archeologische vondsten uit de Romeinse periode: in Nevele vond men overblijfselen van Keltische, Romeinse en vroeg-Frankische nederzettingen.²⁴

De oudste, vooral in de toponymie, nog bestaande hoeven verwijzen in hun geschiedenis naar belangrijke heerlijkheden en oude leengoederen. De inplanting van enkele omgrachte leenhoeven aan de rand van de kouters betekende het begin van de eerste ontginningsfase in de vroege middeleeuwen. De Vrijheid van Nevele kan op basis van twee oorkonden in de eerste helft van de 14de eeuw gedateerd worden. In oude documenten wordt Nevele vermeld als 'Stede'. Het stedelijk statuut van Nevele-Vrijheid wijst op een vroege ontplooiing van de handelsactiviteiten. In de uitbouw van de dorpskern duidt de associatie van het kasteel (op een omwalde motte) met de kerk op de aanwezigheid van een bewoningssite voor het bestaan van een kerk voor de 7de eeuw.²⁵

Het versterkte kasteel van Nevele werd voor het eerst vernield tijdens de strijd van de Gentenaars tegen graaf Lodewijk van Male in 1381. Met behulp van de Witte Kaproenen werd door de Gentenaars in 1381 een bloedige slag geleverd in Nevele. De strijd tussen de Gentenaars en de Bourgondische hertog Filips de Goede (1452) zorgde eveneens voor plunderingen en zware schade in Nevele, Aalter en de omliggende gemeenten, waarbij het kasteel opnieuw verwoest werden. Het versterkte kasteel van Nevele sneuvelde in 1488 in de strijd tussen Gent en de hertog Maximiliaan van Oostenrijk in een poging van de hertog om Gent aan het centrale gezag te onderwerpen. Het kasteel, dat reeds grotendeels in puin lag na de slag van 1381, werd in 1488 gesloopt en het afbraakmateriaal werd per schip vervoerd naar Gent en gebruikt voor de stadsversterkingsgordel. In de 16de en de 17de eeuw leed de streek rond Nevele enorm veel schade bij de rooftochten en plunderingen van legertroepen, onder andere bij de opstand van de Nederlanden tegen Filips II en bij de aanvallen van Lodewijk XIV. Tijdens de godsdiensttroebelen in de 16de eeuw vluchtten vele families naar het naburige Gent.²⁶

In het midden van de 19de eeuw vond een belangrijke infrastructurele ingreep plaats: de Kale werd gekanaliseerd bij de aanleg van het Schipdonkkanaal, een afleidingskanaal van de Leie. Het economische belang van het Schipdonkkanaal zal in de Eerste en Tweede Wereldoorlog leiden tot vernielende beschietingen.²⁷

²³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023e

²⁴ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023c

²⁵ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023e

²⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023c

²⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023e

2.2.3 Cartografische bronnen

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart (Plan 9) is te zien dat het plangebied in gebruik was als akkerland. Langs heen de zuidoostelijke grens meandert de Poekebeek. In het oosten situeert zich de bewoningskern van het toenmalig Nevele met de kerk. Ter hoogte van de huidige Graaf van Hoornestraat wordt een dreef afgebeeld, voorzien van een brugje over de Poekebeek. In het noordoosten is er een pad naast een smalle beek (huidige Vlietje). Ten noordoosten wordt een site met walgracht gesitueerd die op latere kaarten als weeshuis (Maison des Orphelins) of hoeveterrein (De Kanie Ferme). Nog meer naar het noorden wordt een vergelijkbare site afgebeeld die op latere historische kaarten aangeduid wordt als 'Chateau de Kluyse'.

Vandermaelen (1846-1854)

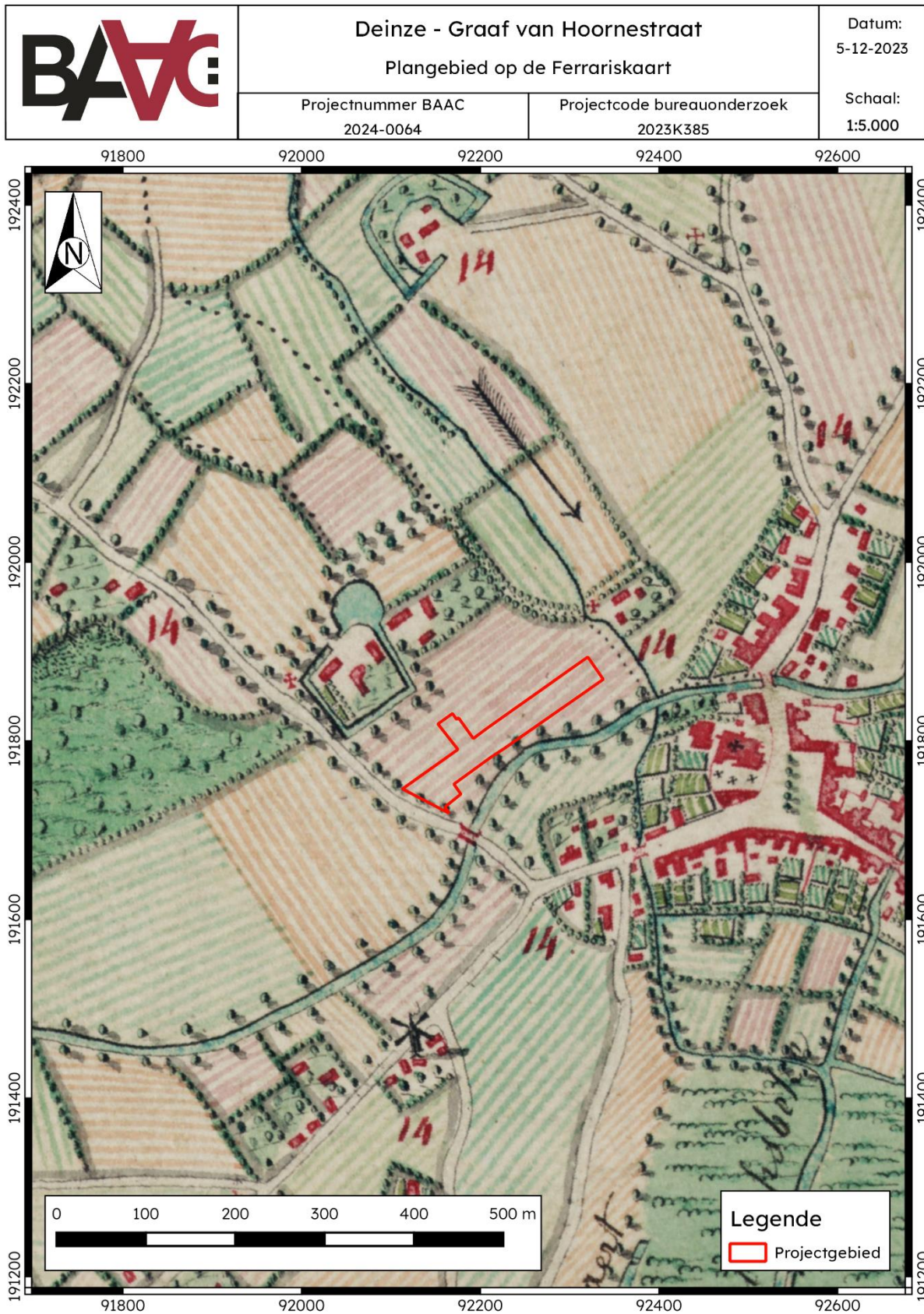
Ter hoogte van het plangebied wordt op de Vandermaelenkaart (Plan 10) een gelijkaardige toestand als de Ferrariskaart afgebeeld: het plangebied is onbebouwd, de Poekebeek bevindt zich in het oosten en een weg in het zuiden. Verder naar het oosten is wel te zien dat het Schipdonkkanaal reeds uitgegraven is in de vallei van de Kale.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

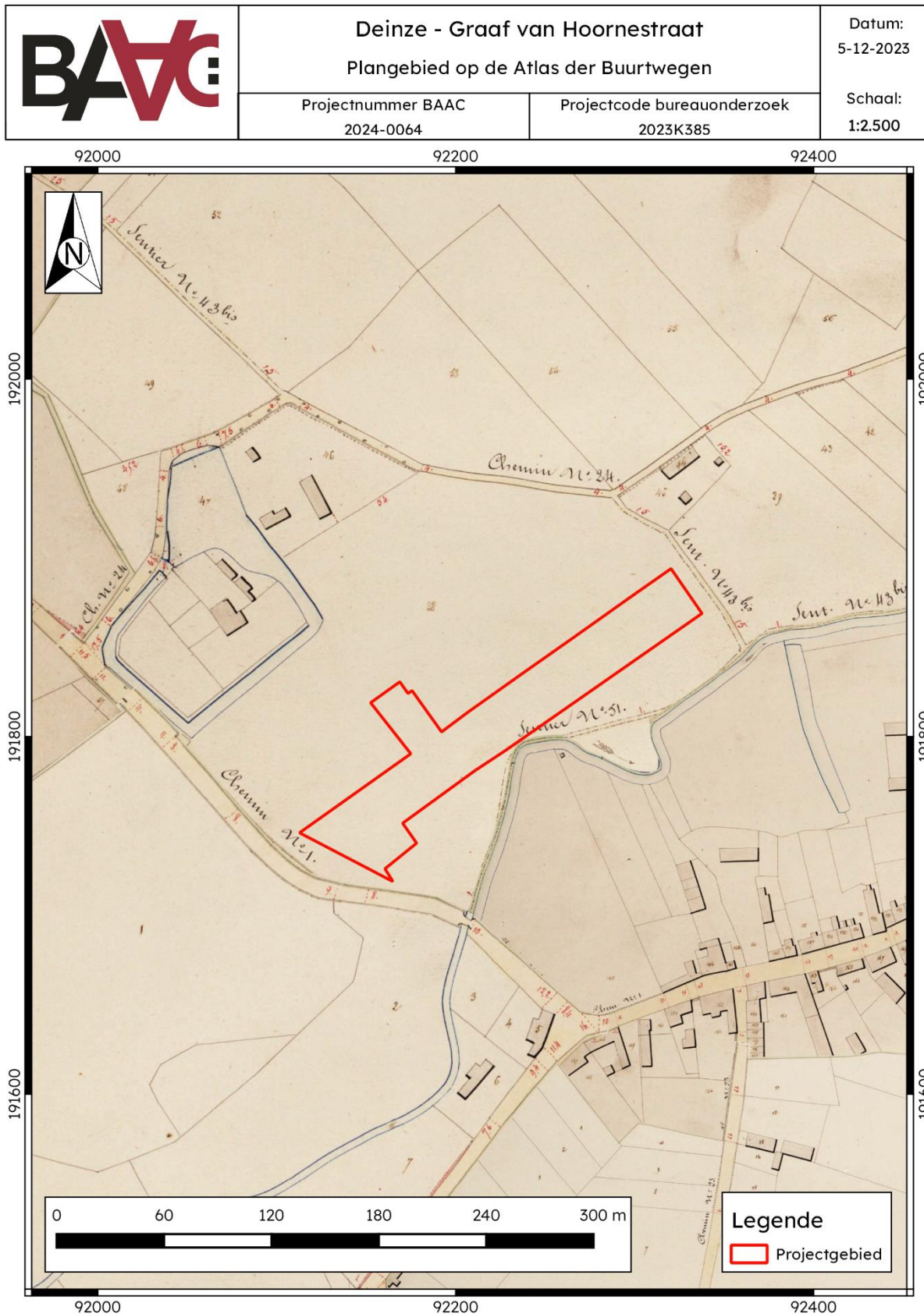
Op de Atlas der Buurtwegen (Plan 11) is het plangebied nog steeds onbebouwd. De huidige Graaf van Hoornestraat wordt benoemd als '*Chemin n°1*' en het pad in het noordoosten als '*Sentier n°43 bis*'. Ten opzichte van de Vandermaelenkaart maakt de Poekebeek een meer uitgesproken meanderbocht ten zuidoosten van het plangebied. Het plangebied is nog onderdeel van een groot perceel.

Popp (1842-1879)

De Poppkaarten (Plan 12) geven ter hoogte van het plangebied nog steeds geen bebouwing weer. Het pad in het noordoosten wordt niet langer afgebeeld. De loop en ligging van de Poekebeek en de Graaf van Hoornestraat zijn gelijkaardig aan de weergave op de Atlas der Buurtwegen.

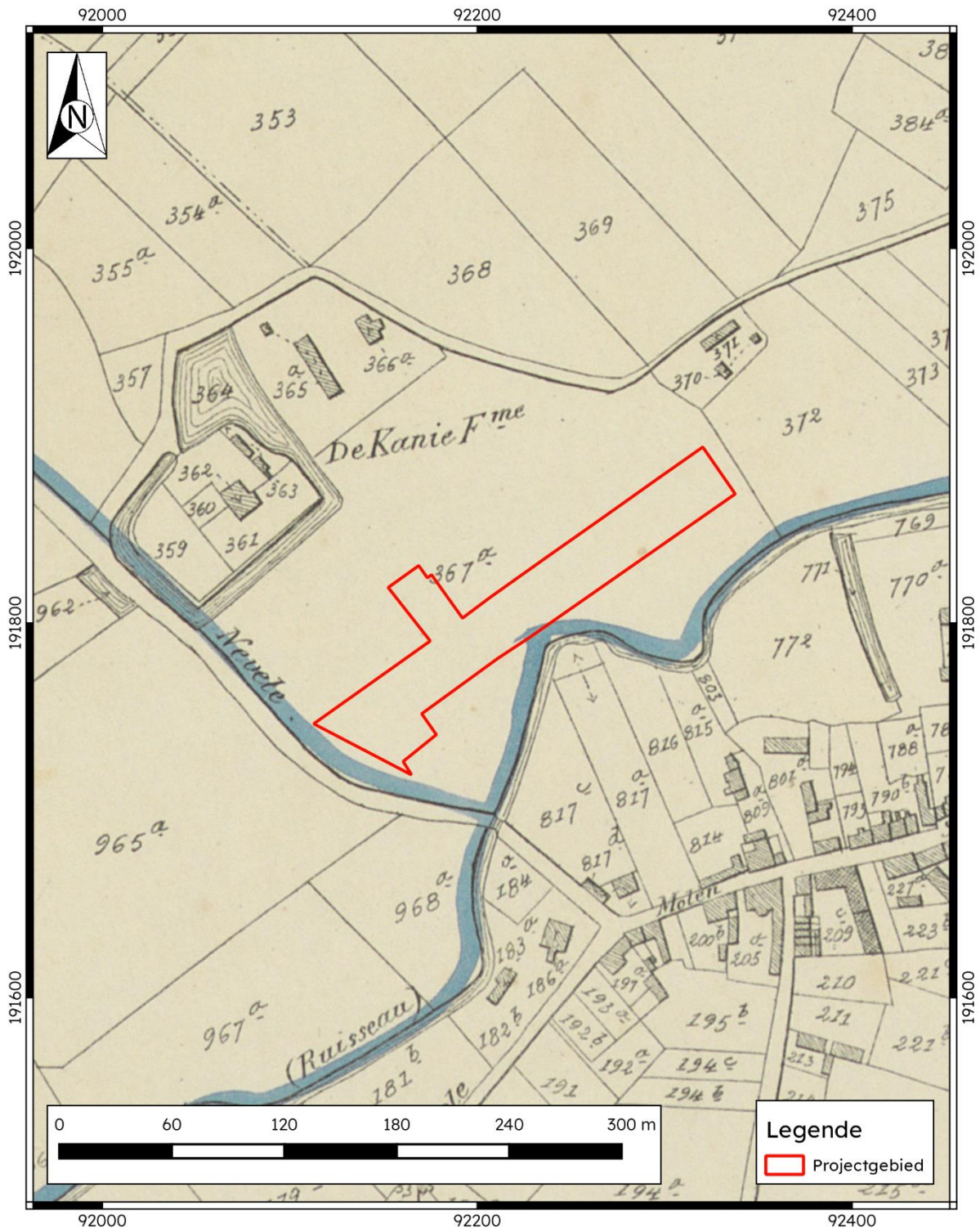

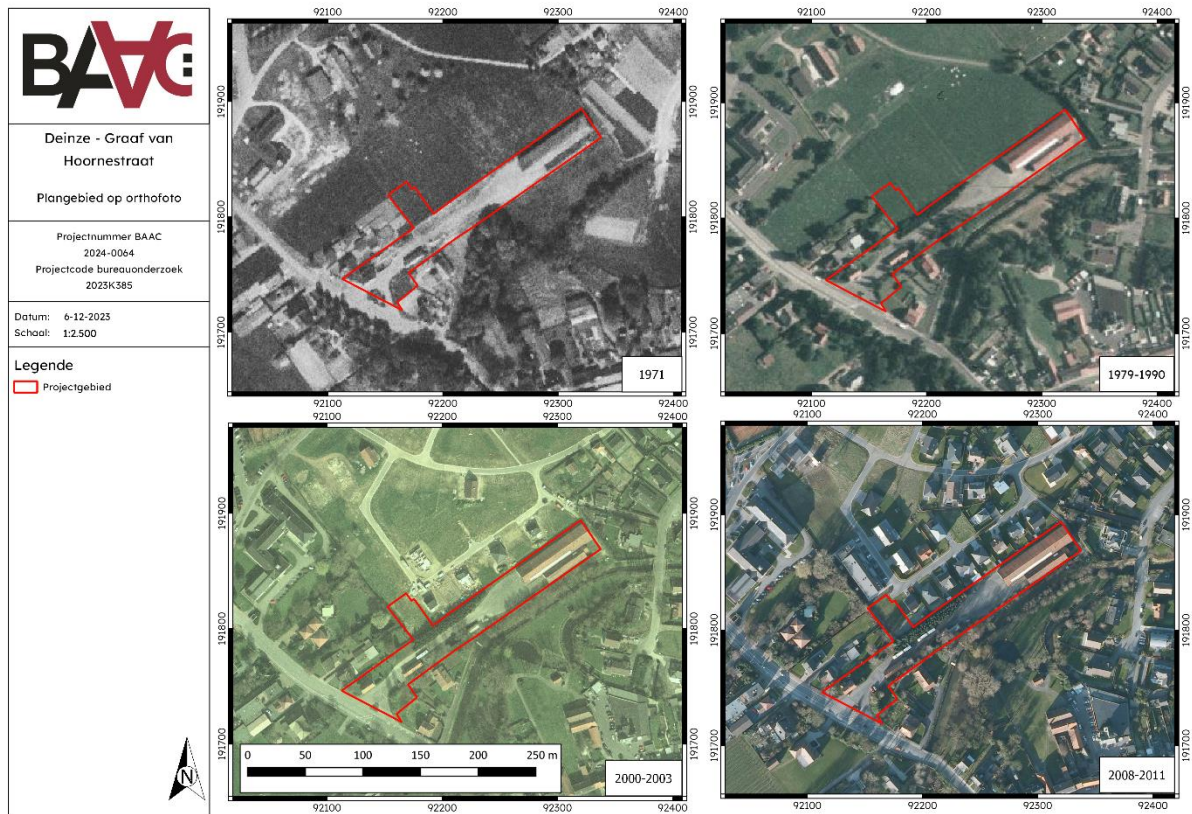
Plan 11: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 05.12.2023)

	Deinze - Graaf van Hoornestraat		Datum: 5-12-2023
	Plangebied op de Popp-kaart		Schaal: 1:2.500
	Projectnummer BAAC 2024-0064	Projectcode bureauonderzoek 2023K385	

2.2.4 Orthofotografische bronnen

Op de luchtfoto van 1971 is het terrein niet langer in gebruik als gras- of akkerland en verschijnt er bebouwing binnen het plangebied. Op de verschillende volgende orthofoto's blijft de situatie van het plangebied echter ongewijzigd. De omgeving wordt op relatief korte tijd bebouwd (zoals zichtbaar op de luchtfoto van 2002-2003) en vertoont sindsdien weinig veranderingen.

Plan 13: Plangebied op orthofoto's (digitaal; 1:1; 06.12.2023)

2.2.5 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor de omgeving van het plangebied aan de Graaf van Hoornestraat zijn de volgende archeologische waarden gekend (Plan 14 en Tabel 1).²⁸

In een straal van 1 km rondom het centrum van het projectgebied zijn 17 CAI-meldingen terug te vinden. Deze archeologische vindplaatsen worden hoofdzakelijk gedateerd in de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Ook zijn er een aantal archeologische vindplaatsen uit de steentijd terug te vinden.

Op ca. 150 m ten oosten van het projectgebied werden restanten van een donjon aangetroffen (CAI-ID 971121). Twee muren, een trap en kelderstructuren van het middeleeuws kasteel waren bewaard gebleven. Later werd een klooster gebouwd tegen en rond de donjon van het kasteel van Nevele.²⁹ Hiernaast bevindt zich de kerk van Nevele waar onder de vloer vijf skeletten, drie vloeren (één van blauwe schorren en twee geglazuurde vloeren) en een grafsteen teruggevonden werden (CAI-ID 971549). Verschillende verbouwingsfasen van de kerk konden onderscheiden worden. Oorspronkelijk gaat het om Romaanse bouw en het ontstaan ervan gaat mogelijk terug tot de 11de eeuw.³⁰

Op ca. 200 m ten noordwesten van het projectgebied werden tijdens archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem resten uit de metaaltijden, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd aangetroffen (CAI-ID 217854). Een spoor met heterogeen bruine tot donkergrijze zandlemige vulling bevatte verschillende wandscherven en een bodemfragment in handgemaakt aardewerk, verschaald met schervengruis en zand in een prehistorische techniek. Het spoor werd geïnterpreteerd als horende bij een erf dat zich verder uitstrekt in noordoostelijke richting, naar de hogere delen van de overwal. Daarnaast werden ook sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een poel van 19 bij 16 m. Deze poel kon in verband gebracht worden met een vijver aangeduid op de Ferrariskaart. In deze vijver mondt de gracht uit van een site met walgracht die ten zuiden van het plangebied was gelegen. De overige sporen waren recent van aard, vermoedelijk afkomstig van de voorgaande bewoning en het vrijmaken van het terrein.³¹ Ten westen van dit onderzoek werden twee paalsporen en twee grachtsegmenten aangetroffen, afkomstig van de reeds afgebroken historische bebouwing binnen het plangebied (CAI-ID 226922).³²

²⁸ CAI 2023

²⁹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023d

³⁰ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023f

³¹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023a

³² INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023b

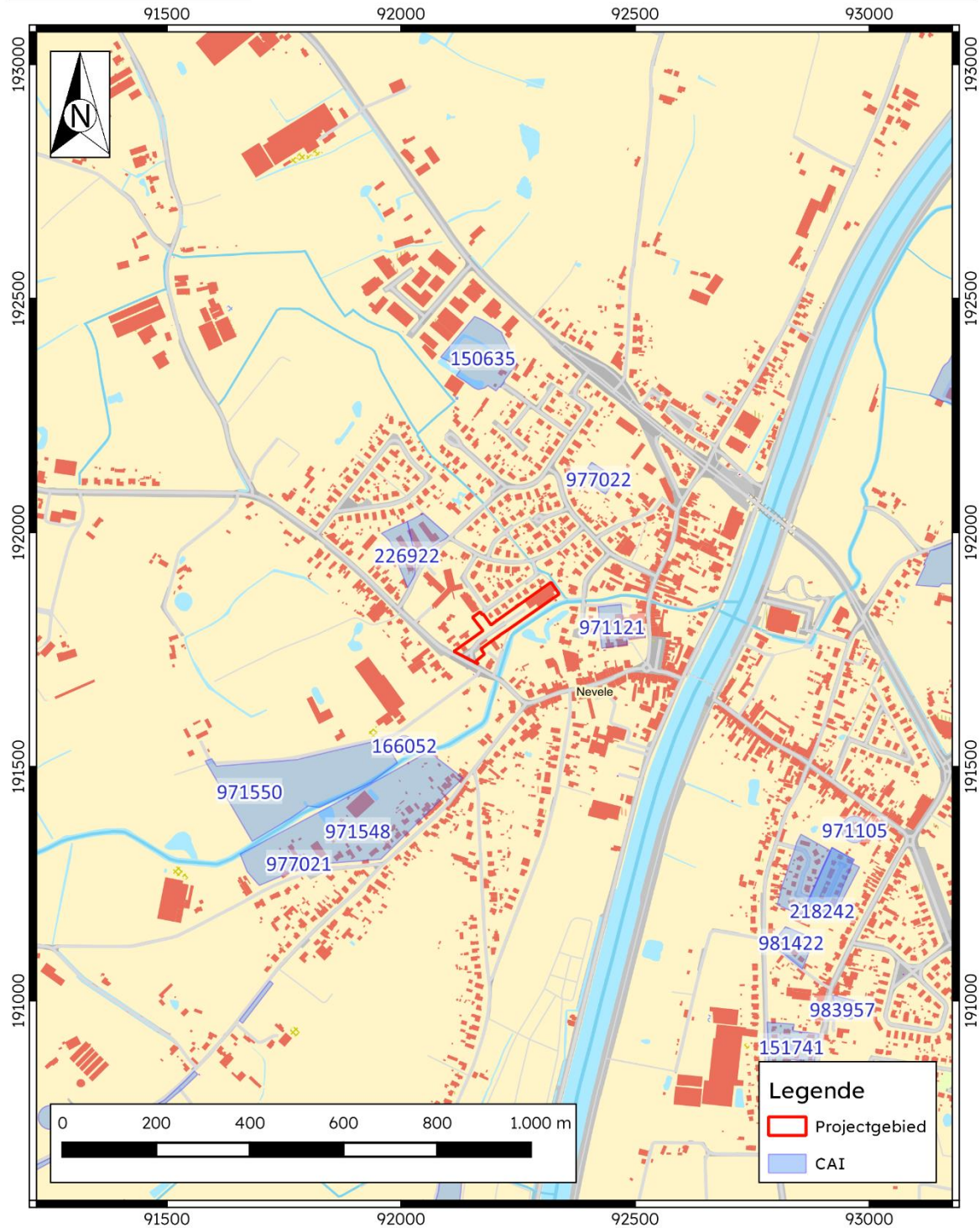
Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³³

CAI-ID	Naam	Locatie	Structuren	Gebeurtenistypes	Typologie	Materiaal	Datering
150635	Borrewal (Nev-Bor-VO09)	Borrewal (Deinze)	Grondsporen	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem	bouwmaterialen, vondstenconcentraties		19de eeuw
166052	Poekebeek	Graaf van Hoornestraat (Deinze)	Archeologische Objecten	metaaldetectie	archeologische objecten, vondstenconcentraties	metaal	16de eeuw
217854	Ijsbeerlaan	Ijsbeerlaan 5 (Deinze)	Combinatie	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem	erven, grachten (infrastructuur), greppels, kuilen, paalsporen, poelen, sites met walgracht		20ste eeuw, metaaltijden, nieuwe tijd, nieuwste tijd
218242	Nevele Hoelstraat	Hoelstraat (Deinze)	Combinatie	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem	houtschoolbranderijen		nieuwste tijd
224153	Hoelstraat	Hoelstraat (Deinze)	Grondsporen	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem	houtschoolbranderijen		Midden-Romeinse tijd
226922	Ijsbeerlaan	Ijsbeerlaan (Deinze)	Combinatie	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem			nieuwste tijd
971105	Dreef 1	Vosselare (Deinze)	Archeologische Objecten	toevalsvondsten	archeologische objecten, losse vondsten	lithisch materiaal	steentijd
971121	Klooster/Donjon	Kloosterlaan (Deinze)	Monumentaal Relict	erfgoedonderzoek	kloosters, motteheuvels, mottekastelen		19de eeuw, volle middeleeuwen
971548	Poekebeek	Nevele (Deinze)	Archeologische Objecten	toevalsvondsten	archeologische objecten, losse vondsten, vondstenconcentraties	aardewerk, houtschool, lithisch materiaal, vuursteen	late ijzertijd (westen), steentijd
971549	Nevele Kerk	Nevele (Deinze)	Monumentaal Relict	toevalsvondsten	inhumatiegraven, kerken, vlakgraven		vroege middeleeuwen
971550	Poekebeek (Serre)	Nevele (Deinze)	Monumentaal Relict, Archeologische	archeologische veldkartering,	archeologische objecten, bouwmaterialen,	aardewerk, Doornikse kalksteen,	late ijzertijd (westen), late

³³ CAI 2023

CAI-ID	Naam	Locatie	Structuren	Gebeurtenistypes	Typologie	Materiaal	Datering
			Objecten	archeozoologisch onderzoek, toevalsvondsten	gebouwplattegronden, kuilen, losse vondsten, paalkuilen, vondstenconcentraties, voorraadkuilen	mortel	middeleeuwen, Merovingische periode, Midden-Romeinse tijd
971644	Galgenveld	Gentstraat (Deinze)	Onbepaald	erfgoedonderzoek			middeleeuwen
977021	Kerrebroek I	Kerrebroek (Deinze)	Archeologische Objecten	toevalsvondsten	archeologische objecten, losse vondsten	lithisch materiaal	steentijd
977022	Borrewal	Nevele (Deinze)	Archeologische Objecten	erfgoedonderzoek	archeologische objecten, losse vondsten	lithisch materiaal	steentijd
977026	Hoelstraat I	Hoelstraat (Deinze)	Archeologische Objecten	toevalsvondsten	archeologische objecten, losse vondsten	lithisch materiaal	steentijd
981422	Koestraat	Koestraat (Deinze)	Gracht met onbekende datering, Sporen nieuwe en nieuwste tijd	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, landschappelijk booronderzoek, proefsleuven en proefputten i.f.v. sporensites	grachten (infrastructuur), greppels, paalkuilen, vaatwerk	aardewerk	nieuwe tijd, nieuwste tijd
983533	Kerrebroek	Kerrebroek (Deinze)	Losse vondsten	proefsleuven en proefputten i.f.v. sporensites, verkennend archeologisch booronderzoek	losse vondsten, wapens en munitie	metaal	WO I

	Deinze - Graaf van Hoornestraat Plangebied op de CAI-kaart		Datum: 6-12-2023
	Projectnummer BAAC 2024-0064	Projectcode bureauonderzoek 2023K385	Schaal: 1:10.000

Plan 14: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart³⁴ (digitaal; 1:1; 06.12.2023)

³⁴ CAI 2023

Ander archeologisch onderzoek in de regio

Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio³⁵

Type	ID	Locatie	Geen maatregelen	Uitgesteld vooronderzoek
AN	21675	Vooronderzoek Deinze Hermeandering Cyriel Buyssestraat (NECY01)	X	
AN	5825	Vooronderzoek Nevele Herinrichting Poekebeek Nevele (NEPO)	X	X
AN	22064	Vooronderzoek Deinze Nevele, Meigemstraat		X
N	5178	Vooronderzoek Nevele IJsbeerlaan	X	
AN	25432	Vooronderzoek Deinze Herman Lovelingstraat		X
AN	23406	Vooronderzoek Deinze Cyriel Buyssestraat		X
AN	9340	Vooronderzoek Nevele Nevele Langemunt fietsbrug	X	
N	12793	Vooronderzoek Nevele IJsbeerlaan	X	
AN	1340	Vooronderzoek Nevele IJsbeerlaan		X
AN	2065	Vooronderzoek Nevele Deinze Nevele Afleidingskanaal	X	

Aangrenzend aan het projectgebied, langsheen de Poekebeek, werden twee bureauonderzoeken en landschappelijke bodemonderzoeken uitgevoerd (AN 21675 en 5825). Het bureauonderzoek wees op een matige verwachting voor het aantreffen van artefacten- en sporensites. De onderzoekslocaties zijn namelijk gelegen ter hoogte van een oude meander van de Poekebeek nabij het historische centrum van Nevele. Archeologische resten in de omgeving dateerden vanaf de metaaltijden tot de nieuwe tijd met een zwaartepunt in de volle middeleeuwen. Voor de steentijden werd er enkel melding gemaakt van toevalsvonsten. Op basis van de aardkundige gegevens en cartografische bronnen kon een gedeelte van de plangebieden als verstoord beschouwd worden. Het landschappelijk booronderzoek toonde aan dat de top van het bodemarchief verstoord werd door nivellering van de gronden, mogelijks gaat het om late of post middeleeuwse ophogingen in functie van het droogleggen van de gronden. Het ophogingspakket had een dikte van 55 tot 120 cm. Onder dit ophogingspakket bevond zich een zandlemige C-horizont. Bijgevolg werd de archeologische verwachting voor deze terreinen bijgesteld naar een lage verwachting.³⁶

Het tweede aangrenzende onderzoek concludeerde dat er langsheen de Poekebeek een zeer lage kans is op het aantreffen van bewaarde archeologische sites. Ter hoogte van het neerhof van de mottesite van de 11de-eeuwse Donjon van Nevele werden landschappelijke boringen uitgevoerd om de aanwezigheid van een walgracht na te gaan. Hier kon een stratigrafie waargenomen worden van dekzand, alluviale afzetting en een puinpakket. Om na te gaan of

³⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023b

³⁶ BAEYENS & VELLEMAN 2022

er archeologische structuren aanwezig zijn en of het gaat om de gracht van het neerhof, werd verder onderzoek met ingreep in de bodem geadviseerd.³⁷

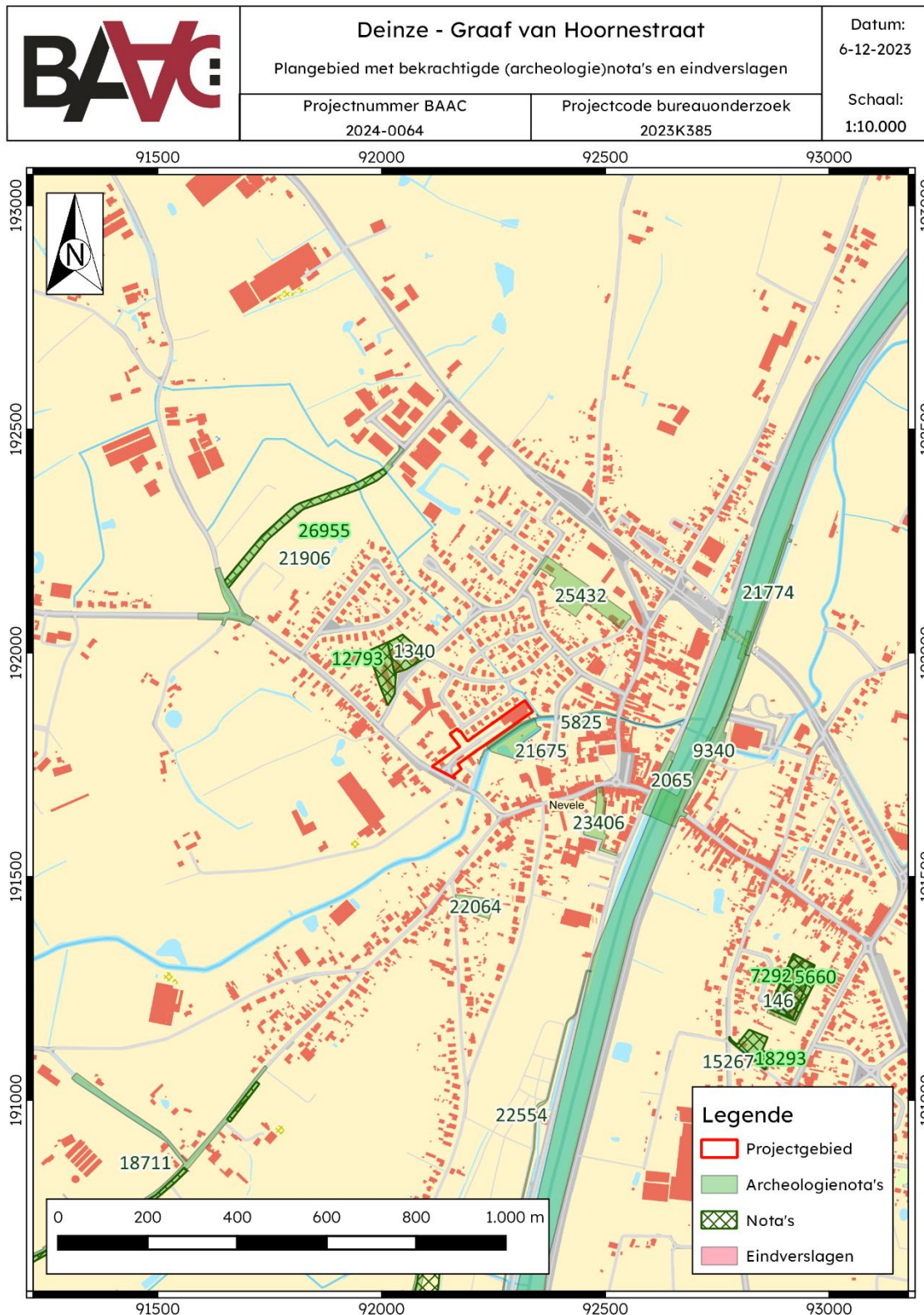
Op ca. 200 m ten noordwesten van het projectgebied werd in 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd (AN 1340) waarbij uit de aardkundige en geologische gegevens bleek dat de bodem geschikt is voor landbouw en dat de afzettingen sporen van minstens 55 000 jaar oud kunnen bevatten. De landschappelijke ligging was niet uiterst gunstig, maar er werd geconcludeerd dat archeologische sporen zeker aanwezig kunnen zijn.³⁸ Bijgevolg werd verder onderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd (N 5178 en N 12793). Een eerste proefsleuvenonderzoek op een gedeelte van het terrein werd in 2017 uitgevoerd. Hierbij werden 18 sporen aangetroffen, allen van antropogene aard. Het merendeel had een recente datering. Daarnaast kon een vijver of poel herkend worden, horende bij een 18de-eeuwse site met walgracht die ten zuiden van het plangebied ligt. Het enige relevante spoor is een kuil die op basis van het aanwezige aardewerk gedateerd kon worden in de ijzertijd.³⁹ Het andere gedeelte van het terrein werd in 2019 onderzocht. Hieruit bleek dat er geen archeologisch interessante sporen aanwezig waren. Alle aangetroffen sporen leken op basis van hun scherpe aflijning en opvulling niet ouder te zijn dan de nieuwe tijden.⁴⁰

³⁷ VAN QUAETHEN et al. 2017

³⁸ HEYNSSSENS et al. 2016

³⁹ HEYNSSSENS et al. 2017

⁴⁰ GENBRUGGE et al. 2019

Plan 15: Plangebied en omgeving op de kaart met in acte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen⁴¹ (digitaal; 1:1; 06.12.2023)

⁴¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023b

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het bodembestand van het projectgebied is mogelijk op enkele plaatsen verstoord door de aanwezige bebouwing. De erfgoedwoning en loods worden echter opgenomen in het verkavelingsplan en zullen niet gesloopt worden. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en de historische kaarten is gebleken dat het plangebied gedurende de 18de en 19de eeuw uitsluitend als grasland gebruikt werd en gelegen is aan '*Chemin n. °1*' en '*Sentier n. °43 bis*'. Op basis van de orthofotografische bronnen kan de recente geschiedenis van het plangebied gereconstrueerd worden en is de evolutie van het landgebruik binnen de contouren van het plangebied te zien in de 20ste en 21ste eeuw. Op de luchtfoto van 1971 is het terrein niet langer in gebruik als gras- of akkerland en verschijnt er bebouwing binnen het plangebied. Op de verschillende volgende orthofoto's blijft de situatie van het plangebied ongewijzigd.

De aanwezige verstoring zou zich voor het merendeel van het projectgebied dus moeten beperken tot de ploeglaag. Verder zijn er geen historische aanwijzingen dat het bodembestand binnen het plangebied aangetast zou zijn.

2.3.2 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen, maar op basis van de bodemkundige, de archeologische en cartografische informatie lijkt het gebied enig archeologisch potentieel te hebben. Door de landschappelijke positie in de alluviale vlakte van de Leie, de nabijheid van de Poekebeek, de ligging aan de Graaf van Hoornestraat, de aanwezigheid van een 11de-eeuwse motte en de melding van verschillende vondstlocaties uit de steentijd en (late) middeleeuwen, kan het gebied interessant zijn voor verder archeologisch onderzoek.

Voor de oudere perioden (steen- en metaaltijden) is er relatief weinig voorhanden wat betreft historische of archeologische bronnen die relevant zijn voor het plangebied. Enkele CAI-meldingen vermelden vondstlocaties uit de steentijd en ijzertijd. Bij naburig onderzoek met ingreep in de bodem werd een kuil daterend uit de ijzertijd aangetroffen. Deze kuil werd geïnterpreteerd als horende bij een erf dat zich verder uitstrekt in noordoostelijke richting, naar de hogere delen van de overwal. Bijgevolg kunnen de verwachtingen voor de **steentijdperiode** en de **metaaltijden** als middelhoog ingeschat worden.

In de onmiddellijke omgeving van het plangebied komen enkele Romeinse vindplaatsen voor op de CAI-kaart, het gaat meer bepaald over Romeinse bewoning (fragmenten van bouw materiaal en aardewerk). Bijgevolg bestaat de mogelijkheid dat Romeinse sporen aangesneden worden tijdens de geplande bodemingrepen binnen het plangebied en kan ook voor de **Romeinse periode** een middelhoge verwachting naar voren geschoven worden.

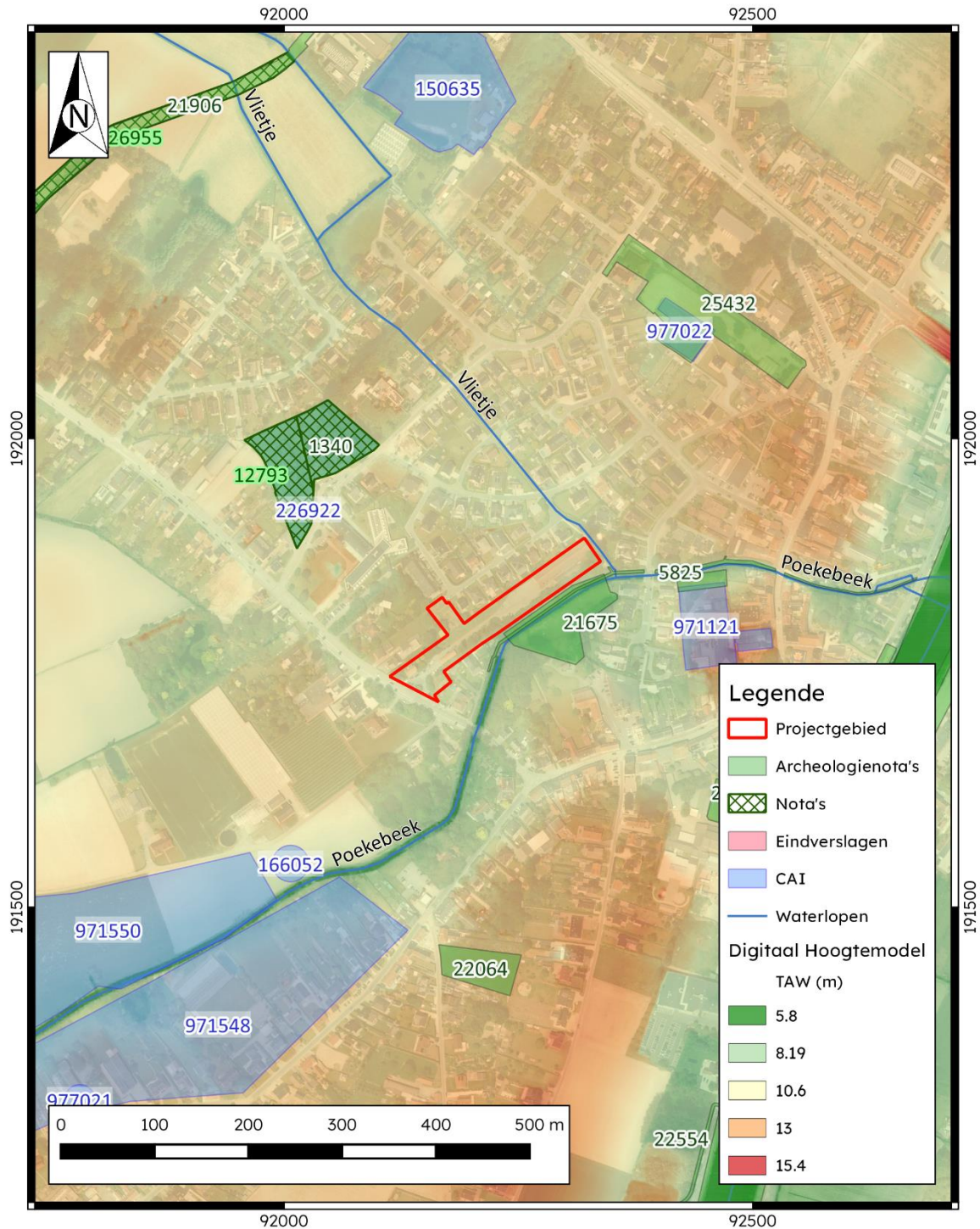
De nabije omgeving van het plangebied kende tijdens de middeleeuwen een sterke ontwikkeling. De typerende inrichting van het landschap in de late middeleeuwen (sites met walgracht en hoeves) getuigt van een verregaande exploitatie van de omgeving, waardoor sporen uit de volle en late middeleeuwen (mogelijk vroeger) verwacht mogen worden. De belangrijkste aanwijzing voor de aanwezigheid van middeleeuwse sporen is de motte die zich ten oosten van het plangebied bevond. Op basis van de CAI-gegevens en de historische

kaarten kan geconcludeerd worden dat het plangebied ook een hoog potentieel heeft voor de aanwezigheid van sporen uit de **middeleeuwen**.

2.3.3 Syntheseplan

Op het syntheseplan wordt het plangebied getoond op het Digitaal Hoogtemodel op de meest recente luchtfoto met bekrachtigde (archeologie)nota's en eindverslagen, omliggende CAI-waarden en waterwegen. Hierop is duidelijk te zien dat het plangebied momenteel bebouwd is. In de omgeving van het plangebied zijn een aantal archeologische waarden gekend, het gaat in veel gevallen om sporen afkomstig uit de middeleeuwen. De resultaten uit het recent archeologisch onderzoek zijn nog vrij beperkt voor de periodes voorafgaand aan de Romeinse periode. Dit kan een vertekend beeld opleveren en hoeft niet te betekenen dat er geen oudere menselijke aanwezigheid was.

	Deinze - Graaf van Hoornestraat		Datum: 6-12-2023
	Syntheseplan		Schaal: 1:5.000
	Projectnummer BAAC 2024-0064	Projectcode bureauonderzoek 2023K385	

Plan 16: Syntheseplan (digitaal; 1:1; 06.12.2023)

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Naast het inschatten van de archeologische verwachting is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering nader te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst. Het potentieel op kennisvermeerdering wordt bepaald door de impact van de geplande werken af te wegen tegenover de archeologische verwachting.

Binnen het plangebied is enkel de aanwezige bebouwing een concrete aanwijzing voor historische verstoringen. De percelen zijn gedurende lange tijd onbebouwd gebleven. De opdrachtgever voorziet een verkaveling met de aanleg van wegenis, de bouw van verschillende wooneenheden en bijhorende nutsvoorzieningen, waarbij van een totaalverstoring wordt uitgegaan.

Het kennispotentieel voor de steen- en metaaltijden en Romeinse tijd wordt als middelhoog ingeschat. Daarenboven wordt een hoog kennispotentieel voor de middeleeuwen naar voren geschoven. Voornamelijk vondsten uit de middeleeuwen werden in de onmiddellijke omgeving van het plangebied aangetroffen. Vermoedelijk was het plangebied sinds lange tijd interessant voor ingebruikname door de mens. Indien binnen het plangebied archeologische vondsten, sporen of structuren aan het licht komen uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse periode of de middeleeuwen kan dit een grote vermeerdering zijn van kennis, niet alleen voor het plangebied maar ook voor de directe omgeving.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon niet voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁴² is verder vooronderzoek aangewezen.

Vanwege het feit dat het terrein nog niet in eigendom van de opdrachtgever is en de aanwezige verharding verwijderd moet worden voordat verder onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd kan worden, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat het vervolgonderzoek zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na het in eigendom komen van de terreinen, uitgevoerd dient te worden.

⁴² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

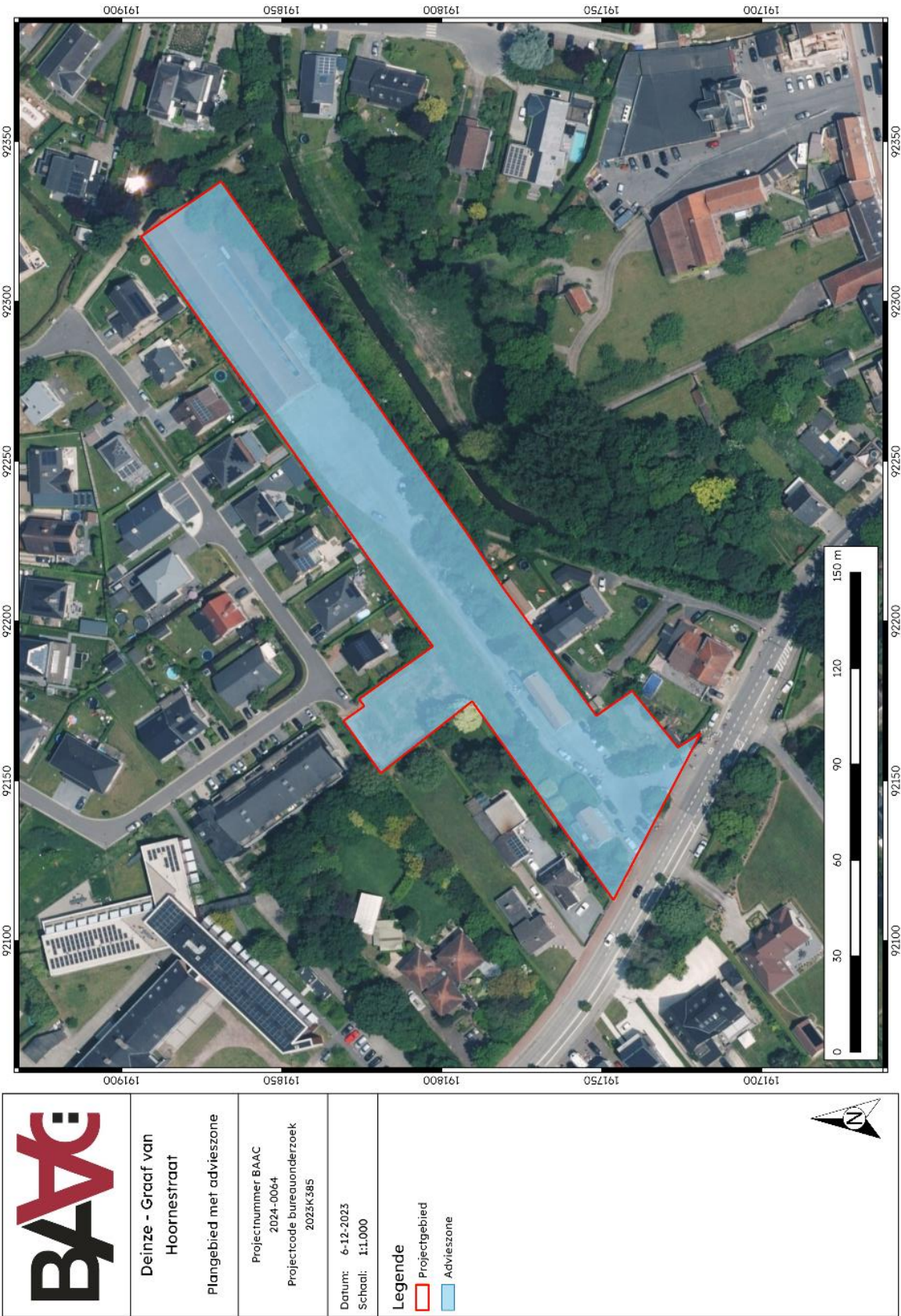
METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	NEE	NEE	NEE	NEE	AANGEZIEN ER EEN GROTE KANS IS DAT EVENTUELE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN UIT GRONDSPOREN EN/OF VONDSTEN ZULLEN BESTAAN, ZULLEN DE RESULTATEN -INDIEN ZE AL IETS OPLEVEREN- VAN EEN GEOFYSISCH ONDERZOEK LASTIG TE INTERPRETEREN ZIJN. ANDERZIJDS IS OOK VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM NOODZAKELIJK, BIJGEVOLG ZAL DEZE METHODE OP ZICH ONVOLDOENDE MEERWAARDE BETEKENEN.
VELDKARTERING	NEE	NEE	NEE	NEE	VERZAMELDE VONDSTEN AAN DE OPPERVLAKE KUNNEN SLECHTS EEN AANDUIDING GEVEN VAN WAT ZICH MOGELIJK IN DE BODEM BEVINDT. EEN VELDKARTERING GEEFT M.A.W. SLECHTS EEN INDICATIE VAN WAT ZICH IN DE BODEM BEVINDT. HET TERREIN IS MOMENTEEL GROTENDEELS IN GEBRUIK ALS AKKERLAND, DAAROM IS EEN VELDKARTERING NIET NUTTIG. DE HERKOMST VAN EVENTUELE OPPERVLAKEVONDSTEN KUNNEN NIET MET VOLDOENDE ZEKERHEID GELINKT WORDEN AAN DE LOCATIE ZELF.
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	DIENT TE GEBEUREN OM DE STAAT VAN DE BODEM NA TE GAAN EN OM TE BEPALEN HOE DIEP HET ARCHEOLOGISCHE NIVEAU REIKT EN OF DEZE VERSTOORD IS. OOK BELANGRIJK OM HET STEENTIJD-POTENTIEEL TE BEPALEN EN BIJGEVOLG NOODZAKELIJK VOOR HET BEPALEN VAN DE VERDERE ONDERZOEKSSTAPPEN.

VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	MIS SCHIEN	NEE	NOG NIET BEPAALD	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEM- ONDERZOEK. INDIEN EEN GAAF BODEMPROFIEL AANWEZIG IS BINNEN DE IMPACTZONES, DIENEN DEZE BORINGEN UITGEVOERD TE WORDEN OM HET STEENTIJDPOTTENTIEEL NA TE GAAN.
PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	JA	MIS SCHIEN	NEE	NOG NIET BEPAALD	AFHANKELIJK VAN RESULTATEN VERKENNEND EN WAARDEREND BOORONDERZOEK.
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	MIS SCHIEN	NEE	NOG NIET BEPAALD	PROEFSLEUVENONDERZOEK IS DE MEEST GESCHIKTE METHODE OM DE ONDERZOEKSVRAGEN EFFICIËNT EN VOLLEDIG TE BENADEREN, MAAR ENKEL INDIEN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK HIER AANLEIDING TOE GEVEN.

Allereerst is het van belang om de bodemgesteldheid van het onderzoeksterrein te controleren. Hiertoe dient een vooronderzoek zonder in greep in de bodem in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd te worden. Dit om de toestand van de bodem na te gaan, om het steentijdpotentieel in te schatten en om mogelijke archeologische niveaus vast te stellen. Het onderzoekstraject en potentiële vervolgstappen worden in het programma van maatregelen van deze archeologienota beschreven.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Voor de afbakening van de advieszone voor verder onderzoek wordt rekening gehouden met de geplande werkzaamheden. Aangezien het om een verkavelingsaanvraag gaat, wordt uitgegaan van een volledige verstoring van het terrein (gebouwen, wegenis, nutsvoorzieningen) binnen de contour van de verkaveling en is er bijgevolg een impact op het bodemarchief, waarbij de interne indeling van de verkaveling geen invloed heeft.

Plan 17: Plangebied met afbakening van de zone voor verder onderzoek
(digitaal; 1:1; 06.12.2023)

3 Samenvatting

De opdrachtgever plant binnen de contouren van het plangebied *Deinze, Graaf van Hoornestraat* de verkaveling van het terrein. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wegenis, wooneenheden en bijhorende nutsvoorzieningen) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed.

Het doel van de archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek. Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de plannen van de opdrachtgever, stelt BAAC Vlaanderen bvba vast dat tot op heden onvoldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen de geplande ingrepen afdoende te staven.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de alluviale vlakte van de Leie. Meer bepaald aan de oever van de Poekebeek. Vermoedelijk was het plangebied daardoor sinds lange tijd interessant voor ingebruikname door de mens. Aan de hand van het bureauonderzoek kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het kennispotentieel voor de steen- en metaaltijden en Romeinse tijd wordt als middelhoog ingeschat, terwijl er voor de middeleeuwen een hoog potentieel naar voren geschoven wordt. Dit gezien de gunstige topografische ligging voor zowel bewoning als voor landbouw en de vondstlocaties in de nabije omgeving. Indien binnen het plangebied archeologische vondsten, sporen of structuren aan het licht komen uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse periode of de middeleeuwen kan dit een grote vermeerdering zijn van kennis, niet alleen voor het plangebied maar ook voor de directe omgeving.

Het volledige plangebied wordt geselecteerd voor verder onderzoek. De intactheid van het natuurlijke bodemprofiel dient gecontroleerd te worden om een inschatting te kunnen maken van het steentijdpotentieel. Om deze reden wordt in eerste instantie verder vooronderzoek in de vorm van een landschappelijk booronderzoek geadviseerd. Op basis van de resultaten van dit booronderzoek kan de diepte van het archeologisch relevant niveau vastgesteld worden en kan het vervolgonderzoek bepaald worden.

Het vervolgtraject en de voorwaarden hierbij worden uitgeschreven in het bijhorende Programma van Maatregelen.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Toekomstige inplanting.....	6
Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied.....	16

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 05.12.2023).....	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 05.12.2023)	3
Plan 3: Plangebied op recente orthofoto (digitaal; 1:1; 05.12.2023)	5
Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 05.12.2023).....	10
Plan 5: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 05.12.2023)	11
Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 05.12.2023)	14
Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 05.12.2023).....	15
Plan 8: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 05.12.2023).....	17
Plan 9: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 05.12.2023)	20
Plan 10: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 05.12.2023)	21
Plan 11: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 05.12.2023).....	22
Plan 12: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 05.12.2023).....	23
Plan 13: Plangebied op orthofoto's (digitaal; 1:1; 06.12.2023).....	24
Plan 14: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 06.12.2023)	28
Plan 15: Plangebied en omgeving op de kaart met in akte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen (digitaal; 1:1; 06.12.2023).....	31
Plan 16: Synthesepan (digitaal; 1:1; 06.12.2023).....	34
Plan 17: Plangebied met afbakening van de zone voor verder onderzoek (digitaal; 1:1; 06.12.2023)	38

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	26
Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio.....	29
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode.....	36

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2023a. Inventaris Onroerend Erfgoed. Gebieden Geen Archeologie. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten?categorie=GGA>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2023b. Loket onroerend erfgoed: archeologienota's, nota's en eindverslagen. Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/goedgekeurd>.
- AGIV, 2022. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- Anoniem, 2023. *Proefverslag grondonderzoek te Nevele, Geosonda 2023-00790*, Gent.
- ANTROP, M. et al., 2002. *Overzicht Traditionele landschappen. Versie 6.1 - maart 2002*, Gent: Universiteit Gent: Vakgroep geografie.
- BAEYENS, N. & VELLEMAN, J., 2022. *Archeologienota Hermeandering Cyriel Buyssestraat te Nevele, Raap Rapport 771*, Eke.
- CAI, 2023. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2023. Portaal. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- DOV VLAANDEREN, 2022. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be>.
- GENBRUGGE, S., HEYNSSSENS, N. & HOORNE, J., 2019. *Nota Nevele - IJsbeerlaan*, Adegem.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2023. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.
- HEYNSSSENS, N., DE BRANT, R. & HOORNE, J., 2016. *Archeologienota Nevele - IJsbeerlaan*, Adegem.
- HEYNSSSENS, N., DE BRANT, R. & HOORNE, J., 2017. *Nota Nevele - Ijsbeerlaan, fase 1*, Adegem.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2023a. Ijsbeerlaan. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/217854>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2023b. Ijsbeerlaan. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/226922>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2023c. Kanton Nevele. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/16216>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2023d. Klooster/Donjon. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/971121>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2023e. Nevele. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14195>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2023f. Nevele kerk. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/971549>.
- JACOBS, J. et al., 1993. *Toelichtingen bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest*,

Kaartblad 13 Brugge, Gent.

DE MOOR, G. et al., 1997. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt, Gent.*

DE MOOR, G., 1997. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt, Gent.*

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000*, Leuven.

VAN QUAETHEN, K., VAN DE VIJVER, M. & VANHOLME, N., 2017. *Archeologienota Herinrichting Poekebeek Nevele, Raap Rapport 107*, Nazareth.